

การวิเคราะห์คำเรียกญาติของชาวผู้ไท อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร:

อรรถวิเคราะห์และลักษณะทางวัฒนธรรม

กัญยรัตน์ มะแสงสม

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

E-mail: kanyarat@snru.ac.th

รับบทความ: 5 มิถุนายน 2569, แก้ไขบทความ: 30 มิถุนายน 2569, ตอรับบทความ: 30 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวผู้ไทอำเภовาริชภูมิจังหวัดสกลนครด้านความหมายและลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านคำบ่อ ตำบลคำบ่อ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร จำนวน 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ องค์ประกอบ (componential analysis) ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติพื้นฐานของผู้พูดภาษาผู้ไทมี 20 คำ ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานมี 26 คำ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายพบมีความแตกต่าง ที่มีส่วนร่วมกัน 5 มิติ ได้แก่ 1) รุ่นอายุ/รุ่น 2) อายุ 3) สายเลือด 4) เพศ 5) ฝ่ายพ่อ/แม่ สะท้อนให้เห็นว่าในวัฒนธรรมของชาวผู้ไทวาริชภูมิให้ ความเคารพผู้อาวุโสตามลำดับชั้น มีระบบการแยกแยะญาติฝ่ายบิดาและมารดาออกจากกันอย่างชัดเจน การใช้คำเรียกญาติที่ซับซ้อนพบในคำเรียกญาติฝ่ายพ่อแสดงให้เห็นการให้ความสำคัญแก่ฝ่ายพ่อกว่าฝ่ายแม่

คำสำคัญ: คำเรียกญาติ, ผู้ไท, ลักษณะทางวัฒนธรรม, การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย

KINSHIP TERMS OF PHU TAI IN WARITCHAPHUM DISTRICT SAKON NAKHON: COMPONENTIAL ANALYSIS AND CHARACTERISTICS

Kanyarat Masaengsom

¹Thai for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sakon Nakhon Rajabhat University
E-mail: kanyarat@snru.ac.th

Received: 5 June 2026, Revised: 30 June 2026, Accepted: 30 June 2026

ABSTRACT

This research article aims to study the basic and non-basic kinship terms of the Phu Tai people in Waritchaphum District, Sakon Nakhon Province, focusing on their meanings and the cultural characteristics reflected through these kinship terms. This is a qualitative study, with data collected from two Phu Tai speakers in Ban Kham Bo, Kham Bo Subdistrict, Waritchaphum District, Sakon Nakhon Province, using a structured interview. Data were analyzed using componential analysis. The results revealed 20 basic kinship terms and 26 non-basic kinship terms.

The componential analysis identified five shared semantic dimensions of contrast: 1) generation, 2) age, 3) consanguinity, 4) ender, and 5) paternal/maternal side. These findings reflect that, in Phu Tai Waritchaphum culture, respect is accorded to elders according to generational hierarchy, and that paternal and maternal relatives are clearly and systematically distinguished. Furthermore, the greater terminological complexity found among paternal kinship terms reflects the greater importance attributed to the paternal side over the maternal side.

Keywords: Kinship Terms, Phu Tai, Cultural Characteristics, Componential Analysis

บทนำ

คำเรียกญาติ คือคำที่คนในแต่ละสังคมได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายต่อกัน โดยที่การกำหนดคำเรียกญาติมักเป็นไปตามลำดับชั้นของความสัมพันธ์ อายุ เพศ ฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ตามที่คนในแต่ละสังคมกำหนด การศึกษาคำเรียกญาติจึงทำให้เข้าใจระบบคิดเรื่องการจัดความสัมพันธ์ของคนในสังคมนั้น นอกจากนี้ ความน่าสนใจของคำเรียกญาติคือการนำไปใช้ในบริบทอื่นๆ เช่น ในสังคมไทยใช้เป็นคำสรรพนาม ใช้เป็นคำเรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติได้ อีกด้วย จะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติในสังคมไทยเป็นคำอีกประเภทหนึ่งที่นำศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการศึกษาที่เรียกว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis)” ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethno-semantics) มีนักวิชาการไทยที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกศึกษาคำเรียกญาติ คือ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (1996) ศึกษาเรื่อง A comparative study of the Thai and Zhuang kinship system และในปี 2001 เรื่อง A Componential analysis of Kinship terms in Thai ศึกษาเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติภาษาไทยและภาษาจ้วง ในปี 2533 ศึกษาเรื่อง ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ

ในสมัยต่อมา งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติอาจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) งานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกญาติในภาษาใดภาษาหนึ่งที่พูดในประเทศไทย (เยาวลักษณ์ เถลิงเกียรติ, 2542; วราภรณ์ ติระ, 2545; กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ, 2551; ปุณย์จริย์ สรสีสม, 2010) 2) งานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกญาติในเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษา (ศศิธร นวเลิศปรีชา, 2552; จตุพร โดมไพรวัลย์, 2555; ธัญญา จันทร์เต็ม, 2557; อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์และสมทรง บุรุษพัฒน์, 2561) และ 3) การศึกษาการใช้คำเรียกญาติในเชิงเปรียบเทียบหรือใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ (วิภากร วงศ์ไทย, 2541) เช่น การใช้คำเรียกญาติในการเรียกขาน (กัลยา ดิงศภทัยและอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2531) ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่วิเคราะห์คำเรียกญาติในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีไม่มากนัก พบในงานของธัญญา จันทร์เต็ม (2557) ที่ศึกษาคำเรียกญาติภาษาเวีตนามในจังหวัดนครพนม งานของศศิธร นวเลิศปรีชา (2552) ที่ศึกษาระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กวย-กวย) ของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน ในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้งานวิจัยข้างต้นจะเป็นการทำวิจัยในพื้นที่ภาคอีสาน แต่ศึกษาภาษาที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นในภาคอีสานหรือไม่ใช่ภาษาตระกูลไท

จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้พูดภาษาตระกูลไทกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม หนึ่งในนั้นคือกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทซึ่งอยู่กระจัดกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของอำเภอพรรณานิคม อำเภวาริชภูมิ เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่า ภาษาผู้ไทมีความน่าสนใจด้านการออกเสียงที่แตกต่างไปจากภาษาถิ่นอื่น โดยเฉพาะระบบเสียงสระทั้งยังมีวัฒนธรรมที่เด่นด้านการแต่งกาย การทอผ้า ดนตรี ศิลปะการแสดง ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าในด้านการจัดลำดับความสัมพันธ์เครือญาติของชาวผู้ไทมีลักษณะอย่างไร จึงสนใจศึกษาคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท อำเภวาริชภูมิ เพื่อให้เข้าใจระบบคิดและลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติ เพื่อประโยชน์ในการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน ของชาวผู้ไท อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวผู้ไทที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะในงานวิจัยนี้คือคำว่าคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติไม่พื้นฐานซึ่งผู้วิจัยปรับจากรวบรวม ดิระ (2545) คำเรียกญาติพื้นฐาน หมายถึง คำเรียกญาติที่ไม่ใช่คำประสม ไม่ใช่วลี มักมีพยางค์เดียว ไม่มีคำอื่นใดมาประกอบ ต้องเป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์โดยสายเลือด ไม่ใช่คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงาน เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง

คำเรียกญาติไม่พื้นฐาน หมายถึง คำเรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงานเท่านั้น ไม่เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางสายเลือด เช่น เขย สะใภ้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ทั้งในกลุ่มคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานโดยมุ่งวิเคราะห์ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ มิติด้านองค์ประกอบทางความหมาย (Semantic components) และมิติด้านลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านระบบคำเรียกญาติดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลที่มีผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่ม โดยอ้างอิงจากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาภาษากลุ่มนั้น ๆ แล้ว

2) การคัดเลือกผู้บอกภาษา การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้พูดภาษาผู้ไทเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี พูดภาษาผู้ไทเป็นภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา เกิดและเติบโตในพื้นที่ที่เก็บข้อมูล แต่งงานแล้ว และเต็มใจที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

3) ออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน โดยแบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติพื้นฐานปรับจากรรณสิทธิ์ (2561) บุญสวัสดิ์ (2561) ส่วนแบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติไม่พื้นฐานปรับจากรวบรวม ดิระ (2545)

4) เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) ทางความหมายของคำเรียกญาติ นำเสนอในรูปแบบตารางที่มีข้อมูลคำเรียกญาติองค์ประกอบทางความหมายและความหมายของคำแต่ละคำ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของชาว ผู้ไท ข้อมูลจำนวนคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท และลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของชาวผู้ไทบ้านคำบ่อ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ม.ป.ป.) กล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมในบริเวณลุ่มแม่น้ำแดงและแม่น้ำคำทางตอนเหนือของเวียดนามและลาว ซึ่งเชื่อมต่อกับตอนใต้ของจีน เรียกรวมกันว่าบริเวณสิบสองจุไทย การอพยพของชาวผู้ไทเกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งและการรุกรานจากชนต่างกลุ่มทำให้ต้องเคลื่อนย้ายจากเมืองแถบลุ่มน้ำที่ราบทางตอนใต้จนถึงที่ราบเชิงขวางการเคลื่อนย้ายประชากรสู่ดินแดนไทยเกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาทั้งนี้เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผล

ต่อการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญคือเหตุการณ์กบฏเจ้าอนุวงศ์ใน พ.ศ. 2369 ซึ่งเจ้าอนุวงศ์ได้ยกทัพเข้ายึดเมืองนครราชสีมาและสระบุรี พร้อมกวาดต้อนผู้คนไปยังเวียงจันทน์ เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ยกทัพไปปราบปรามและตีหัวเมืองฝ่ายลาวหลายแห่ง ส่งผลให้มีการกวาดต้อนประชากรจากหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งผู้ไทและกะเลิง กลับมายังดินแดนไทย รวมแปดกลุ่ม โดยส่วนใหญ่ถูกจัดให้ตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสาน

จากกระบวนการอพยพและการกวาดต้อนประชากรดังกล่าวปัจจุบันพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกระจายตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นหลัก ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร มุกดาหาร อำนาจเจริญ และยโสธร ครอบครัวของชาวผู้ไทมีผู้ชายเป็นหลักในการสืบสายตระกูล เพราะถือว่าผู้ชายเป็นผู้นำในการสร้างครอบครัว เป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าชาวผู้ไทในจังหวัดสกลนครตั้งชุมชนอยู่ในหลายอำเภอ หนึ่งในนั้นคือที่อำเภวาริชภูมิ ผู้บอกข้อมูลภาษาคือชาวบ้านบ้านคำบ่อ ตำบลคำบ่อ อำเภวาริชภูมิ กล่าวถึงประวัติการก่อตั้งชุมชนว่าบรรพบุรุษของชาวผู้ไทบ้านคำบ่ออพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ และเดินทางมาเรื่อย ๆ จนมาถึงบริเวณที่ตั้งในปัจจุบัน พบว่าบริเวณเชิงเขาของเทือกเขาภูพานซึ่งอยู่ใกล้ ๆ หมู่บ้านมีบ่อน้ำแห่งหนึ่งซึ่งมีน้ำผุดออกมาตลอดไม่เคยแห้ง เห็นเป็นที่อัศจรรย์ ประกอบกับมีความอุดมสมบูรณ์และอยู่ใกล้เชิงเขาจึงปักหลักตั้งหมู่บ้านขึ้นที่นั่น

2. คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท

คำเรียกญาติพื้นฐานในงานวิจัยนี้ หมายถึง คำเรียกญาติที่มีกัมมพยางค์เดียว ไม่มีคำอื่นใดมาประกอบต้องเป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์โดยสายเลือด ไม่ใช่คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงาน ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานที่ใช้ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คำเรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์โดยการแต่งงานเท่านั้น ไม่เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางสายเลือดจึงมีลักษณะทางความหมายบางประการที่แตกต่างกับคำเรียกญาติพื้นฐานที่กล่าวถึงข้างต้น รวมทั้งมีจำนวนคำที่แตกต่างกันด้วย

ผู้วิจัยใช้การอธิบายความหมายของคำเรียกญาติด้วยคำย่อในภาษาอังกฤษ ตามความนิยมในการศึกษาคำเรียกญาติ ดังนี้

Wi หมายถึง ภรรยา	Hu หมายถึง สามี
Fa หมายถึง พ่อ	Mo หมายถึง แม่
So หมายถึง ลูกชาย	Da หมายถึง ลูกสาว
Br หมายถึง พี่หรือน้องชาย	Si หมายถึง พี่หรือน้องสาว
y หมายถึง อายุน้อยกว่า (ญาติคนนั้น)	o หมายถึง อายุมากกว่า (ญาติคนนั้น)

ในงานวิจัยนี้ได้กำหนดมิติแห่งความแตกต่างที่ใช้ในการแสดงองค์ประกอบทางความหมาย ดังนี้

1) รุ่นอายุ/รุ่น ใช้หมายถึง วัยของคนที่เป็นระยะ ๆ มีอรรถลักษณะดังนี้

- [รุ่น 0] หมายถึง รุ่นตัวเอง (ego)
- [รุ่น +1] หมายถึง รุ่นสูงกว่าตัวเอง 1 รุ่น
- [รุ่น +2] หมายถึง รุ่นสูงกว่าตัวเอง 2 รุ่น
- [รุ่น +3] หมายถึง รุ่นสูงกว่าตัวเอง 3 รุ่น
- [รุ่น -1] หมายถึง รุ่นต่ำกว่าตัวเอง 1 รุ่น
- [รุ่น -2] หมายถึง รุ่นต่ำกว่าตัวเอง 2 รุ่น

[รุ่น -3] หมายถึง รุ่นต่ำกว่าตัวเอง 3 รุ่น

[รุ่น -4] หมายถึง รุ่นต่ำกว่าตัวเอง 4 รุ่น

2) อายุ ใช้หมายถึง ช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดจนถึงวัยปัจจุบัน ใช้ในการเปรียบเทียบว่าอายุมากกว่าหรือน้อยกว่ากันในกลุ่ม หากอายุมากกว่าอีกฝ่ายจะใช้รหัสลักษณะ [+อายุ] หากอายุน้อยกว่าจะใช้รหัสลักษณะ [-อายุ]

3) สายเลือด ใช้หมายถึง การมีบรรพบุรุษร่วมกัน แบ่งออกเป็นรหัสลักษณะ [+สายตรง] หมายถึง มีบรรพบุรุษร่วมกันโดยตรง และ [-สายตรง] หมายถึง การมีบิดามารดาาร่วมกัน

4) เพศ ใช้หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิง แบ่งออกเป็นรหัสลักษณะ [+ชาย] หมายถึง เพศชาย และ [-ชาย] หมายถึง เพศหญิง

5) ฝ่ายพ่อ/แม่ ใช้หมายถึง อยู่ในญาติฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ แบ่งออกเป็นรหัสลักษณะ [+ฝ่ายพ่อ] หมายถึง อยู่ฝ่ายพ่อ และ [-ฝ่ายพ่อ] หมายถึง อยู่ฝ่ายแม่

6) เพศของผู้พูด ใช้หมายถึง เพศของผู้พูดว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย แบ่งออกเป็น [+ผู้พูดชาย] หมายถึง ผู้พูดเป็นเพศชาย และ [-ผู้พูดชาย] หมายถึง ผู้พูดเป็นเพศหญิง

7) การแต่งงานใหม่ ใช้หมายถึง การนับญาติจากการแต่งงานใหม่ แบ่งออกเป็น [+แต่งงานใหม่] หมายถึง เป็นญาติกันจากการแต่งงานใหม่ และ [-แต่งงานใหม่] หมายถึง ไม่ได้เป็นญาติกันจากการแต่งงานใหม่

มิติแห่งความแตกต่างและรหัสลักษณะข้างต้นนำมาใช้แสดงความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานภาษาผู้ไทได้ดังต่อไปนี้

2.1 คำเรียกญาติพื้นฐานภาษาผู้ไท ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลได้ 20 คำ รายละเอียดเป็นดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาผู้ไท

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทาง ความหมาย	ความหมาย
1	/ʔi-phóʔ/	[รุ่น+3] [+ฝ่ายพ่อ] [+ชาย]	Fa Fa Fa Fa Mo Fa Mo Fa Fa Mo Mo Fa
2	/ʔi-beʔ/	[รุ่น+3] [+ฝ่ายพ่อ] [-ชาย]	Fa Fa Mo Fa Mo Mo Mo Fa Mo Mo Mo Mo
3	/ʔi-pû:/	[รุ่น+2] [+ฝ่ายพ่อ] [+ชาย]	Fa Fa

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทาง ความหมาย	ความหมาย
4	/ʔi-ná:/	[รุ่น+2] [+ฝ่ายพ่อ] [-ชาย]	Fa Mo
5	/phî:-tû:/	[รุ่น+2] [-ฝ่ายพ่อ] [+ชาย]	Mo Fa
6	/mê:-tû:/	[รุ่น+2] [-ฝ่ายพ่อ] [-ชาย]	Mo Mo
7	/phóʔ/	[รุ่น+1] [+สายตรง] [+ชาย]	Fa
8	/beʔ/	[รุ่น+1] [+สายตรง] [-ชาย]	Mo
9	/lûŋ/	[รุ่น+1] [-สายตรง] [+อายุ] [+ชาย]	Fa Br (o) Mo Br (o)
10	/pá:/	[รุ่น+1] [-สายตรง] [+อายุ] [-ชาย]	Fa Si (o) Mo Si (o)

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทาง ความหมาย	ความหมาย
11	/ʔǎ:w/	[รุ่น+1] [-สายตรง] [-อายุ] [+ฝ่ายพ่อ] [+ชาย]	Fa Br (y)
12	/ʔǎ:/	[รุ่น+1] [-สายตรง] [-อายุ] [+ฝ่ายพ่อ] [-ชาย]	Fa Si (y)
13	/ná:/	[รุ่น+1] [-สายตรง] [-อายุ] [-ฝ่ายพ่อ]	Mo Br (y) Mo Si (y)
14	/ʔǎ:j/	[รุ่น0] [-สายตรง] [+อายุ] [+ชาย]	Br (o)
15	/ʔǎj/	[รุ่น0] [-สายตรง] [+อายุ] [-ชาย]	Si (o)
16	/nǎ:ŋ/	[รุ่น0] [-สายตรง] [-อายุ]	Br (y) Si (y)
17	/lǎʔ/	[รุ่น-1] [+สายตรง]	So Da

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทาง ความหมาย	ความหมาย
18	/lǎ:n/	[รุ่น-1] [+สายตรง] และ [รุ่น-2]	So So So Da Da So Da Da Br(o) So Br(o) Da Br(y) So Br(y) Da Si(o) So Si(o) Da Si(y) So Si(y) Da
19	/lǎ:n/	[รุ่น-3]	So So So So So Da So Da So So Da Da Da So So Da So Da Da Da So Da Da Da
20	/lǎ:n/	[รุ่น-4]	So So So So So So So Da So So Da So So So Da Da So Da So So So Da So Da So Da Da So So Da Da Da Da So So So Da So So Da Da So Da So Da So Da Da Da Da So So Da Da So Da Da Da Da So Da Da Da Da

*ที่มา: ผู้วิจัย

2.2 คำเรียกญาติไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลได้ 26 คำ รายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงคำเรียกญาติไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทางความ หมาย	ความหมาย
1	/mê:/	[รุ่น 0] [+ผู้พูดชาย] [-ชาย] [+สายตรง]	Wi

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทางความหมาย	ความหมาย
2	/phō:/	[รุ่น 0] [-ผู้พูดชาย] [+ชาย] [+สายตรง]	Hu
3	/mɛ:- ^h tháw/	[รุ่น +1] [+ผู้พูดชาย] [-ชาย] [+สายตรง]	Wi Mo
		[รุ่น +2] และ [รุ่น +3] [-ชาย]	Wi Mo Mo Hu Mo Mo Wi Mo Mo Si Hu Mo Mo Si Wi Fa Mo Hu Fa Mo Wi Fa Mo Si Hu Fa Mo Si Hu Fa Mo Mo Wi Fa Mo Mo etc.
4	/pho:- ^h tháw /	[รุ่น +1] [+ผู้พูดชาย] [+ชาย] [+สายตรง]	Wi Fa
		[รุ่น +2] และ [รุ่น +3] [+ชาย]	Wi Mo Fa Wi Mo Fa Br Hu Mo Fa Hu Mo Fa Br Hu Fa Fa Hu Fa Fa Fa Wi Fa Fa Fa Hu Fa Fa Br Wi Fa Fa Wi Fa Fa Br Hu Mo Fa Fa Wi Mo Fa Fa etc.
5	/ʔi- ^h ná:/	[รุ่น +1] [-ผู้พูดชาย] [-ชาย] [+สายตรง]	Hu Mo

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทางความหมาย	ความหมาย
6	/ʔi-pɯː/	[รุ่น +1] [-ผู้พูดชาย] [+ชาย] [+สายตรง]	Hu Fa
7	/ʔi-luŋ/	[รุ่น +1] [+ชาย] [-สายตรง] [+อายุ]	Hu Fa Br(o) Wi Fa Br(o) Hu Mo Br(o) Wi Mo Br(o)
8	/ʔi-pâː/	[รุ่น +1] [-ชาย] [-สายตรง] [+อายุ]	Hu Fa Si(o) Wi Fa Si(o) Hu Mo Si(o) Wi Mo Si(o)
9	/ʔăːw/	[รุ่น +1] [+ชาย] [-สายตรง] [-อายุ] [+ฝ่ายพ่อ]	Hu Fa Br(y) Wi Fa Br(y)
10	/ʔăː/	[รุ่น +1] [-ชาย] [-สายตรง] [-อายุ] [+ฝ่ายพ่อ]	Hu Fa Si(y) Wi Fa Si(y)
11	/náː/	[รุ่น +1] [-สายตรง] [-อายุ] [-ฝ่ายพ่อ]	Wi Mo Br(y) Hu Mo Br(y) Wi Mo Si(y) Wi Mo Si(y)

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทางความหมาย	ความหมาย
12	/khó:j/	[รุ่น -1] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [+ชาย]	Da Hu
13	/lu-phó:/ หรือ / ló:/	[รุ่น -1] [-สายตรง] [-ชาย]	So Wi
14	/khó:j/ /lă:n-	[รุ่น -1] และ [รุ่น -2] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [+ชาย]	Br Da Hu Si Da Hu So Da Hu Da Da Hu etc.
15	/lă:n-phó:/	[รุ่น -1] และ [รุ่น -2] [-สายตรง] [-ชาย]	Br(o) So Wi Si(o) So Wi etc.
16	/khó:j/ /lě:n-	[รุ่น -3] [-สายตรง] [+ชาย]	Br So Da Hu Si So Da Hu etc.
17	/lě:n-phó:/	[รุ่น -3] [-สายตรง] [-ชาย]	So So So Wi So Da So Wi Br So So Wi etc.
18	/lò:n- khó:j/	[รุ่น -4] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [+ชาย]	Da Da Da Da Hu Da Da Da So Da Hu etc.
19	/lò:n-phó:/	[รุ่น -4] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [-ชาย]	So So So So Wi So So Da So Wi etc.

ลำดับที่	คำเรียกญาติ	องค์ประกอบทางความหมาย	ความหมาย
20	/ʔâ:j-khó:j/	[รุ่น 0] [+ชาย] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [+อายุ]	Si(o) Hu
21	/ʔâ:j-phó:/	[รุ่น 0] [+ชาย] [-สายตรง] [+แต่งงาน] [+อายุ]	Br(o) Wi
22	/nô:ŋ-khó:j/	[รุ่น 0] [+ชาย] [-สายตรง] [-อายุ]	Si(y) Hu
23	/nô:ŋ-phó:/	[รุ่น 0] [+ชาย] [-สายตรง] [-อายุ]	Br(y) Wi
24	/ʔi-phóʔ/	[รุ่น +1] [+ชาย] [+แต่งงานใหม่]	Mo Hu(พ่อเลี้ยง)
25	/ʔi-beʔ/	[รุ่น +1] [+ชาย] [+แต่งงานใหม่]	Fa Wi(แม่เลี้ยง)
26	/lu-liáŋ/	[รุ่น -1] [+สายตรง] [+แต่งงานใหม่]	Hu So Hu Da Wi So Wi Da

*ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า รูปคำเรียกญาติไม่พื้นฐานบางคำเหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐาน เช่น /ʔi-phóʔ/ /ʔi-beʔ/ ส่วนสิ่งที่พบเหมือนคำเรียกญาติพื้นฐานคือการให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสังเกตได้จากการมีคำเรียกญาติฝ่ายพ่อใช้มากกว่าฝ่ายแม่โดยมีคำเรียกญาติที่แยกเพศ ในคำเรียกญาติ [รุ่น +1] [-อายุ] คือ คำว่า /ʔä:w/ และ /ʔä:/

2.3 ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติในงานวิจัยนี้ เป็นการพิจารณามิติแห่งความแตกต่างที่ปรากฏในคำเรียกญาติแต่ละคำ และถือว่ามิติดังกล่าวแสดงถึงการให้คุณค่าหรือให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นในวัฒนธรรมของตน ซึ่งมีมิติต่าง ๆ ที่ปรากฏในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานเป็นดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบมิติแห่งความแตกต่างที่สะท้อนผ่านคำเรียกญาติ

ประเภทของคำ เรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง						
	รุ่นอายุ/ รุ่น	อายุ	สายเลือด	เพศ	ฝ่ายพ่อ/ แม่	เพศของผู้ พูด	การแต่งงาน ใหม่
คำเรียกญาติพื้นฐาน	/	/	/	/	/		
คำเรียกญาติไม่พื้นฐาน	/	/	/	/	/	/	/

*ที่มา: ผู้วิจัย

มิติแห่งความแตกต่างที่มีร่วมกันคือ 1) รุ่นอายุ/รุ่น 2) อายุ 3) สายเลือด 4) เพศ และ 5) ฝ่ายพ่อ/แม่ ส่วนมิติที่ต่างกันคือ 1) เพศของผู้พูด และ 2) การแต่งงานใหม่ พบเฉพาะในคำเรียกญาติไม่พื้นฐาน

ผู้วิจัยพบว่า การนับถือ “อาวุโส” คือลักษณะทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน จะเห็นได้ว่า มิติ [รุ่นอายุ] เป็นมิติที่พบในคำเรียกญาติทุกคำ สอดคล้องกับการสอบถามคำถามที่สะท้อนวัฒนธรรม เช่น “เด็กต้องเคารพผู้ใหญ่ใช่หรือไม่” ได้คำตอบว่าเด็ก (หมายรวมถึงผู้ที่มีอายุน้อยกว่า) จะต้องให้เกียรติและให้ความเคารพญาติผู้ใหญ่ด้วยการใช้คำเรียกให้เหมาะสมกับลำดับชั้น เมื่อพบญาติผู้ใหญ่ก็ต้องไหว้หรือทำความเคารพ ต้องพูดคุยกิริยาอาการที่สุภาพ ตลอดจนให้อำนาจการตัดสินใจในหลายเรื่องเป็นดุลยพินิจของผู้ใหญ่ด้วย โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ เช่น การเลือกคู่ครอง การหย่า แม้ว่าในปัจจุบันจะเป็นการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ไม่มีการคลุมถุงชนก็ตาม ก็จะต้องนำผู้ที่ตนคิดว่าจะใช้ชีวิตคู่ในอนาคตมานำกับญาติผู้ใหญ่เพื่อให้ท่านเห็นชอบ เป็นต้น

การให้ความสำคัญกับความอาวุโสหรือรุ่นอายุนี้ ก็จะสัมพันธ์กับมิติด้าน [อายุ] ด้วย ดังเช่น คำเรียกญาติในรุ่น [0] รุ่น [+1] ก็จะมีคำเรียกญาติสำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่าใช้แตกต่างจากผู้มีอายุน้อยกว่า ลักษณะเช่นนี้ปรากฏใช้ทั้งในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน

มิติด้าน [สายเลือด] ซึ่งแบ่งเป็นสายเลือดโดยตรงและไม่ตรงนั้น ก็ปรากฏทั้งในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน สายเลือดจะบ่งบอกความใกล้ชิดและความสำคัญของลำดับญาติได้ กล่าวคือญาติสายตรงจะ

เป็นญาติที่มีความใกล้ชิดมากกว่าอีกฝ่าย เป็นที่น่าสังเกตว่า การมีคำศัพท์ที่จำแนกเพศและฝ่ายพ่อ/ฝ่ายแม่อย่างละเอียดในรุ่น G+2 และ G+1 ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสืบทอดและการรับรู้สายสัมพันธ์ในอดีตซึ่งจำเป็นต่อการจัดลำดับอาวุโสและการปฏิบัติตนต่อญาติอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ ความใกล้ชิดยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการมอบมรดกให้แก่ทายาท จากการสัมภาษณ์เรื่องการมอบมรดกจากพ่อแม่ไปให้ลูกนั้น พบว่าพ่อแม่จะให้มรดกแก่ลูกที่ดูแลตนในยามชราามากกว่าคนอื่น ๆ ที่ออกไปมีครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นลูกคนสุดท้องหรือไม่ก็จะเป็นลูกสาว

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ มิติ [ฝ่ายพ่อ/แม่] สะท้อนให้เห็นว่าในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ล้วนให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อกว่าฝ่ายแม่ เห็นได้จากการมีคำเรียกญาติในฝ่ายพ่อใช้มากกว่าและละเอียดกว่าฝ่ายแม่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในคำเรียกญาติพื้นฐานคือคำเรียกญาติ [รุ่น +1] [-อายุ] ในฝ่ายพ่อกจะมีคำเรียกญาติ 2 คำซึ่งแบ่งแยกตามเพศ คือ เพศชายใช้คำว่า /ʔā:w/ และเพศหญิงใช้คำว่า /ʔā:/ แต่ฝ่ายแม่มีเพียงคำเดียวคือ /ná/ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บอกภาษาชาติพันธุ์ผู้ไทให้ข้อมูลว่า ในชุมชนของตน ฝ่ายมารดาคือผู้มีบทบาทในการตัดสินใจหลัก เห็นได้จากการเลือกคู่ครอง จะต้องเป็นผู้ที่แม่เห็นว่าเหมาะสมกับลูก และมารดาคือผู้เป็นใหญ่ในเรื่องเพราะเป็นผู้ดูแลทุกคนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี แม้ว่าบิดาคือผู้ทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัวแต่ก็มักจะขอความเห็นภรรยาในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เสมอ

จากข้อมูลที่ได้รับมานี้ทำให้เห็นว่าแม้ว่าคำเรียกญาติจะสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อกว่าฝ่ายแม่ แต่ในวิถีการปฏิบัติจริง แม่และญาติฝ่ายแม่คือผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในบ้านและอาจเกิดจากแม่คือผู้ที่เลี้ยงดูลูกและมีความใกล้ชิดกับลูก

มิติ [ฝ่ายพ่อ/แม่] ดังกล่าวนี้อย่างมีความสัมพันธ์กับมิติด้านเพศ จะเห็นได้ว่า การแบ่งแยกเพศชายหรือหญิงก็เป็นอีกความแตกต่างที่พบในคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน เป็นที่น่าสังเกตว่าการแบ่งแยกเพศมักจะพบในคำเรียกญาติ [รุ่น+1] [รุ่น+2] เท่านั้น

มิติ [เพศของผู้พูด] เป็นมิติที่พบในการอธิบายความหมายของคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเท่านั้น ทั้งนี้เพศของผู้พูดคือความแตกต่างที่สำคัญในการลำดับญาติฝั่งสามีหรือภรรยาและเป็นที่น่าสังเกตว่าเกือบทุกชาติพันธุ์การใช้คำเรียกบิดาและมารดาของสามีหรือภรรยาใช้คำเทียบเท่ากับระดับ [รุ่น+2] คือมีสถานภาพสูงเท่ากับเป็นปู่ตายายของตน ไม่ใช่ในระดับพ่อแม่ของตน ส่วนการแต่งงานใหม่เป็นการจัดลำดับความสัมพันธ์ที่พบในคำเรียกญาติ [รุ่น+1] และ [รุ่น-1] เท่านั้น และส่วนใหญ่จะใช้คำเรียกญาติในมิตินี้เป็นคำเดียวกับคำเรียกญาติพื้นฐานคือใช้คำว่า พ่อ แม่หรือลูก

ดังนั้น จากการศึกษาคำเรียกญาติของชาวผู้ไทอำเภอมหาชัย จังหวัดสุพรรณบุรี จึงสรุปได้ว่า ทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ตามแนวการวิเคราะห์โครงสร้างชาติพันธุ์พบว่า คำเรียกญาติพื้นฐานมีจำนวน 20 คำ ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานมีจำนวน 26 คำ คำเรียกญาติพื้นฐานภาษาผู้ไท พบมิติแห่งความแตกต่าง 5 มิติ คือ 1) รุ่นอายุ/รุ่น 2) อายุ 3) สายเลือด 4) เพศ 5) ฝ่ายพ่อ/แม่

คำเรียกญาติไม่พื้นฐานภาษาผู้ไท พบมิติแห่งความแตกต่าง 7 มิติ คือ 1) รุ่นอายุ/รุ่น 2) อายุ 3) สายเลือด 4) เพศ 5) ฝ่ายพ่อ/แม่ 6) เพศของผู้พูด 7) การแต่งงานใหม่

มิติแห่งความแตกต่างที่มีร่วมกันคือ 1) รุ่นอายุ/รุ่น 2) อายุ 3) สายเลือด 4) เพศ 5) ฝ่ายพ่อ/แม่ มิติที่มีร่วมกันนี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวผู้ไทมีวิธีการจัดลำดับความสัมพันธ์เครือญาติทางตรงและจากการแต่งงานผ่านความอาวุโส สายเลือด เพศ และฝ่ายพ่อ/แม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานของชาวผู้ไท อำเภอมาริชภูมิ แสดงให้เห็นว่าในการจัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างญาติจะคำนึงถึงปัจจัยด้านความอาวุโสมากที่สุดสะท้อนจากมิติความแตกต่างด้านรุ่นอายุ และอายุ รองลงมาคือ สายเลือด ฝ่ายพ่อ/แม่ และเพศของผู้พูด ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2001) ที่ศึกษาคำเรียกญาติภาษาไทย และอรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ (2561) ที่ศึกษาคำเรียกญาติภาษาไทยดำในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยนี้จึงเน้นย้ำให้เห็นว่าผู้พูดภาษาไทยและภาษาอื่นในกลุ่มตระกูลไทต่างให้คุณค่ากับ “ความอาวุโส” ในการจัดลำดับความเป็นเครือญาติ อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปว่าความอาวุโสเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้พูดภาษาตระกูลไทให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกหรือไม่อย่างไร

อีกประการหนึ่งคือการใช้คำเรียกญาติที่ใช้ซับซ้อนพบในคำเรียกญาติฝ่ายพ่อซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวผู้ไทให้ความสำคัญกับการเรียกญาติฝ่ายพ่อกว่าฝ่ายแม่ ผลการศึกษานี้อาจสอดคล้องกับการแต่งงานของชาวผู้ไทที่ฝ่ายชายคือผู้นำครอบครัว การเรียกญาติฝ่ายชายจึงมีค่าใช้มากกว่าและละเอียดกว่า สะท้อนให้เห็นการที่ครอบครัวอยู่ในระบบชายเป็นใหญ่

การศึกษานี้ช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติของกลุ่มภาษาตระกูลไทในพื้นที่อีสานที่ยังมีจำกัด ข้อมูลชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภูมิภาคอื่น เช่น ใน สปป.ลาว ประเทศเวียดนาม อีกทั้งยังเป็นการรวบรวมข้อมูลคำศัพท์ให้นักวิชาการรุ่นหลังนำไปเปรียบเทียบกับคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ เพื่อสืบหารากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของตระกูลภาษาได้

รายการอ้างอิง

- กัลยา ดิงศภัทิย์, ม.ร.ว. และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2531). *การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์*. โครงการเผยแพร่งานวิจัย, ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ. (2551). *การศึกษาคำเรียกญาติภาษามอญ (ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบ้านเกาะ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร)* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จตุพร โคมไพรวัลย์. (2555). *การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า)* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนัญญา จันทร์เต็ม. (2557). *คำเรียกญาติภาษาเวียดนามในจังหวัดนครพนม: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนวัดอรัญญิกาวาส ตำบลในเมือง และหมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญยจรรย์ สรสีสม. (2553). *การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายคำเรียกญาติภาษาดาระอาก บ้านนอแล ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรภรณ์ ติระ. (2545). *คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภากร วงศ์ไทย. (2541). คำเรียกญาติกับความหมายในเชิงเปรียบเทียบ. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 6, 114-121.

- ศศิธร นวเลิศปรีชา. (2552). ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กวย-กวย) ของผู้พูดที่มีอายุต่างกันในจังหวัดศรีสะเกษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (ม.ป.ป.). ฐานข้อมูลชาติพันธุ์กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท. จาก <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/191/>
- อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์. (2561). มองไทดำผ่านคำเรียกญาติ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เยาวลักษณ์ เฉลิเมเกียรติ. (2542). คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Prasithrathsint, A. (1996). A comparative study of the Thai and Zhuang kinship system. In *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*, pp.12-32. Chulalongkorn University Press.
- Prasithrathsint, A. (2001). A Componential analysis of Kinship terms in Thai. In *Tingsabadh, K. & Abramson, A. S. (eds.), Essays in Tai Linguistics*, pp.261- 276. Chulalongkorn University Press.